

Europos veiklos kodeksas tarpuskaitos (kliringo) ir atsiskaitymų profesinei veiklai

2006 m. lapkričio 7 d.

I. Pirminiai pastebėjimai

1. Žemiau pasirašančios organizacijos („Organizacijos“) teikia prekybos ir/ar po prekybos vykdomas (post-trade) paslaugas. Pasirašančiosios Kodeksą Organizacijos siekia sukurti stiprią Europos kapitalo rinką ir suteikti investuotojams galimybę prekiauti bet kuriuo Europos vertybiniu popieriumi (tiek vietiniu, tiek užsienio) – suderintoje, nuosekloje ir veiksmingoje europinėje struktūroje (framework). Galutinis jų tikslas yra pasiūlyti rinkos dalyviams laisvę pasirinkti paslaugų tiekėją, kuriam jie teikia pirmenybę atskirai kiekviename sandorio grandinės lygmenyje (prekyba, tarpuskaita ir atsiskaitymas), bei sąvoką „tarpvalstybiniai“ padaryti nereikalinga tarp ES valstybių narių vykdomiems sandoriams. Organizacijos atstovauja Europos vertybinių popierių biržų federacija (FESE), Europos pagrindinės sandorio šalies kliringo namų asociacija (EACH) ir Europos centrinių vertybinių popierių depozitoriumų asociacija (ECSDA).

2. Organizacijos puoselėja didesnio veiksmingumo ir integracijos Europoje tikslą. Todėl jos savanoriškai išpareigojusios vykdys šį Veiklos kodeksą („Kodeksas“) ir tvirtai laikysis daugelio akcijų rinkos po prekybos vykdomų paslaugų teikimo principų. Kai kurios Organizacijos supranta, kad joms gali reikėti gauti priežiūros institucijos pritarimą prieš pasirašant Kodeksą ir (arba) įgyvendinant kai kurias jo priemones.

3. Siekdamos šių tikslų, Organizacijos skatina kainų skaidrumą, pasirinkimo laisvę makleriams, atviros bei skaidrios prieigos (access) prie po prekybos vykdomų paslaugų, siekiant didesnės sąveikos tarp sistemų (interoperability), tobulinimą. Be to, pasirašiusios šį Kodeksą, Organizacijos numato įsteigti jungtinę projekto tarnybą, kuri padėtų Organizacijoms įgyvendinti šį Kodeksą.

4. Organizacijos spėja, kad Komisija numato siūlyti Organizacijoms, įsigaliojus Kodeksui, toliau jį plėsti. Tuomet Organizacijos svarstys, kaip praplėsti savireguliacinio požiūrio į kitas turto klases ir paslaugų tiekėjus, taip pat svarstys specialias Kodekso nuostatas, kurios gali būti taikomos tokioms turto klasėms ir paslaugų tiekėjams. Ši peržiūra įvyks MiFiD direktyvos (Direktyva dėl finansinių priemonių rinkų) įgyvendinimo metu. Iki tokios peržiūros, Organizacijos, jeigu taip nuspręs, gali taikyti visas ar kai kurias Kodekso nuostatas kitoms priemonėms.

5. Organizacijos yra pasirengusios inicijuoti laipsnišką šio Veiklos kodekso įgyvendinimą tokiais etapais:

- iki 2006 m. gruodžio 31 d. pritaikydamos kainų skaidrumą, remiantis III skirsnyje numatytais principais;
- iki 2007 m. birželio 30 d. nustatydamos prieigos ir sąveikos tarp sistemų sąlygas, remiantis IV skirsnyje išdėstytais principais;
- iki 2008 m. sausio 1 d. įgyvendindamos paslaugų išskyrimo ir apskaitos atskyrimo principus, nustatytus V skirsnyje

6. Organizacijos šio Kodekso tikslų siekia kartu su Europos Komisija, Europos centrinių bankų sistema (ECBS) ir kitais nacionaliniais centriniais bankais, Europos vertybinių popierių priežiūros tarnybų komitetu (CESR), šalių vyriausybėmis ir priežiūros institucijomis bei rinkos dalyviais. Organizacijos yra įsitikinusios, jog tam, kad būtų pasiekti Kodekse numatyti tikslai, reikalingos bendros pastangos. Siekiant šių tikslų jau imtasi kelių iniciatyvų. Organizacijos mano, kad Komisija žino apie TARGET2-Securities iniciatyvą ir įvertins jos įtaką Kodeksui. Europos Komisijos vardu Giovannini Group nustatė 15 techninių, teisinių ir mokesčių kliūčių, lemiančių dar išlikusį Europos kapitalo rinkų neveiksmingumą ir susiskaldymą. Šios organizacijos žymiai prisidėjo prie tų kliūčių įvardijimo, dalyvaudamos konsultaciniame darbe, kurį organizavo Europos Komisija 2002 metais, ir aktyviai užsiima tų kliūčių šalinimu. Jos taip pat pabrėžia, kad, teikiant tarpvalstybines po prekybos vykdomas paslaugas, visiškos sąveikos tarp sistemų sąlyga yra likusių Giovannini kliūčių pašalinimas. Todėl jos kviečia Europos ir nacionalines vadovaujančias institucijas tęsti darbą, naikinant teises ir mokesčių kliūtis, ir skatina priežiūros apsiungimą, siekiant visiškai panaudoti Kodekso potencialą.

II. Veiklos kodekso taikymo sritis

7. Šis Kodeksas – tai žemiau pasirašančių Organizacijų savanoriškas įsipareigojimas. Jis apima po prekybos vykdomą veiklą, susijusią su akcijų rinkomis Europoje. Jame numatomos šios paslaugos:

- Tarpuskaitos (kliringo) ir pagrindinės sandorio šalies („PSS“) tarpuskaitos paslaugos, kurias teikia kliringo namai, PSS ir galimai taip pat vertybinių popierių depozitoriumai („CVPD“).
- Atsiskaitymo ir investicijų saugojimo paslaugos, kurias teikia emitento CVPD paslaugas siūlančios šalys,
- Kai kurios Kodekso dalys taip pat savaime taikomos prekybos veiklai.
- Siekiant užtikrinti vienodas veikimo sąlygas visiems rinkos tiekėjams, tol, kol šio Kodekso dalys taikomos prekybos veiklai ir po prekybos vykdomai veiklai, visi panašią veiklą vykdantys tiekėjai, nepriklausomai nuo to, ar juos administruoja žemiau pasirašiusios Organizacijos, iš principo turėtų laikytis šio Kodekso.

III. Kainų skaidrumas (transparency)

Tikslai

8. Organizacijos mano, kad kainų skaidrumas yra esminis reikalavimas Europos kapitalo rinkų integracijai ir sveikina žingsnius šia linkme. Siekiant dar labiau remti atskiras pastangas padidinti kainų skaidrumą, Organizacijos sutinka dėl žemiau išdėstytų tikslų:

- Sudaryti sąlygas klientams suprasti jiems teikiamas paslaugas ir suteikti galimybę suprasti kainas, kurias jie turės mokėti už tas paslaugas, įskaitant nuolaidų sistemas.

- Palengvinti galimybę palyginti kainas ir paslaugas, bei sudaryti galimybę klientams sutikrinti gautas sąskaitas už savo verslo operacijas ir apimtis su paskelbtomis kainomis ir suteiktomis paslaugomis.

Taikymo sritis

9. Žemiau pateikti principai taikomi visoms Organizacijoms ir visoms kainoms, kurias jos taiko, įskaitant tarp kitų ir:

- Vienkartinės bei reguliarias įmokas (pvz., už narystę, prisijungimą ir įsteigimą);
- Kainas už su sandoriais susijusias paslaugas (pvz., prekybą, tarpuskaitą ir atsiskaitymus);
- Saugojimo paslaugų kainas, ir
- Papildomų paslaugų klientams kainas.

Pasiūlytos priemonės dėl suteiktų paslaugų ir bendrai taikomų kainų paskelbimo ir nurodymo

10. Kiekviena Organizacija sutinka skelbti:

- Visas siūlomas paslaugas ir jų atitinkamas kainas, įskaitant taikomas sąlygas;
- Visas nuolaidų ir gražinamų išmokų sistemas bei taikomus tinkamumo kriterijus; ir
- Pavyzdžius, kurie paaiškina kainas, taip pat ir nuolaidų bei gražinamų išmokų sistemas skirtingoms klientų rūšims ar klientų grupėms;
- Visą šią informaciją pastebimoje vietoje Organizacijos interneto svetainėje.

Kainos ir paslaugos

11. Paskelbtuose kainoraščiuose turi būti visos paslaugos ir kainos, trumpas kiekvienos paslaugos aprašymas ir atitinkama kainos bazė. Visos Organizacijos sutinka taikyti paskelbtus kainoraščius.

Nuolaidų ir gražinamų išmokų sistemos (Discount and Rebate schemes)

12. Šiame dokumente nuolaidos reiškia kainų sumažinimus, taikomus iš anksto (ex ante) skelbiant kainas („Nuolaidos“).

13. Gražinamosios išmokos reiškia kainų sumažinimus, kurie taikomi realiai sukauptai sumai, kuriai išrašyta ar apmokėta sąskaita už tam tikrą laikotarpį („Gražinamosios išmokos“). Kadangi pastarosioms gali reikėti skirtingų Organizacijų Valdybos faktinio (ex post) patvirtinimo, nebus galima numatyti tikslių sumų ar taikomų procentų iš anksto. Tačiau

tokios tvarkos buvimas turėtų būti paskelbtas iš anksto, o taikomos finansinės išmokos - gavus Valdybos patvirtinimą.

Kriterijai gauti nuolaidas ir gražinamąsias išmokas

14. Kainų sumažinimai, taikomi bet kuriam klientui, atitinkančiam konkrečiai apibrėžtus kriterijus („Nuolaidų ir gražinamųjų išmokų sistemos“), skelbiami kartu su atitinkamais kainoraščiais ir taikomais tinkamumo kriterijais. Organizacijos pagal pareikalavimą teiks klientams informaciją apie tokias nuolaidų ir gražinamųjų išmokų sistemas.

Kainų pavyzdžiai

15. Organizacijos skelbia kainų pavyzdžius, kas leidžia lengviau palyginti pasiūlymus ir leidžia klientams numatyti kainą, kurią jiems reikės sumokėti už panaudotas paslaugas. Šie pavyzdžiai apims visas išlaidas, kurias turės sumokėti klientas Organizacijai, kad gautų paslaugą (pvz., įskaitant kintamą įmoką už įprasto sandorio vykdymą atitinkamose sistemose, įskaitant rinkliavas už paslaugas ir veiklą, būtinai susijusią su šiuo sandoriu, taip pat visas išlaidas už tapimą ir buvimą nariu).

Kainų palyginamumas

16. Organizacijos įpareigotos siekti didesnio kainų palyginamumo kiekviename vertės grandinės lygmenyje.

17. Aukščiau aprašytos kainų skaidrumo priemonės iki 2007 sausio 1 d. leis vartotojams palyginti kainas individualiu pagrindu.

18. Europos Komisija paskelbė, kad ji atliks po prekybos vykdomos veiklos kainų studiją. Organizacijos vertina objektyvias ir skaidrias kainų palyginimo priemones, ir todėl įsipareigoja prisidėti prie šios studijos sėkmės. Organizacijos turėtų aktyviai bendradarbiauti su Komisija ir remti šią Komisijos pradėtą studiją dėl kainų.

Sąskaitų suderinamumas

19. Ex post: informacija bus teikiama taip, kad klientai galėtų sutikrinti savo faktines sąskaitas su savo veikla ir su paskelbtais suteiktų paslaugų kainoraščiais. Kartu su sąskaitomis-faktūromis, Organizacijos pagal pareikalavimą teiks informaciją savo klientams, kas leis suderinti sąskaitoje nurodytą sumą su paskelbtu kainoraščiu ir su suteiktomis paslaugomis, įskaitant:

- Sąskaitoje nurodytos bendros sumos už suteiktas paslaugas išskaidymą ir

- Atitinkamos kainos bazės sumą ar apimtis (pvz., pavedimų įrašų skaičius, prekybos sandorių skaičius, prekybos apimtis, prekybos sandorių, kuriems atliktas kliringas, skaičius, atsiskaitymo instrukcijų skaičius).

IV. Prieiga ir sąveika tarp sistemų (Access & Interoperability)

Istorinė aplinka

20. MiFID po prekybos vykdomos veiklos srityje jau suteikia tam tikras prieigos teises prie reguliuojamų rinkų ir investicinių įmonių, o šiuo Kodeksu neketinama paneigti kurios nors šių teisių. Visų pirma, MiFID 34 ir 46 straipsniuose suteikia tam tikras prieigos teises:

- Rinkos dalyvio teisę turėti nuotolinę prieigą prie užsienio PSŠ ir/arba CVPD.
- Teisę rinkos dalyviams pasirinkti atsiskaitymų vietą savo sandoriams (tačiau ne PSŠ tarpuskaitos (kliringo) vietą), su sąlyga, kad egzistuoja ryšiai tarp reguliuojamos rinkos ir atitinkamos įstaigos;
- Reguluojamų rinkų teisę pasirinkti konkrečią PSŠ ir/arba CVPD savo sandorių tarpuskaitai (kliringui) bei atsiskaitymams.

Bendrasis svarstymas

21. Kodeksas nagrinėja, kaip veiksmingai išplėsti šiuos principus papildomiems santykiams tarpuskaitos ir atsiskaitymų sektoriuje, daugiausia dėmesį kreipdamas į santykius tarp infrastruktūrų.

22. Organizacijos iš vienos valstybės narės turėtų gauti prieigą prie tos pačios ar kitos valstybės narės Organizacijos ir šios Organizacijos savo ruožtu turėtų suteikti tokią prieigą, atsižvelgiant į šiame skirsnyje apibūdintas patekimo sąlygas ir tvarką.

23. Konkrečiau:

- PSŠ turėtų gauti prieigą prie kitos PSŠ;
- PSŠ turėtų gauti prieigą prie CVPD;
- CVPD turėtų gauti prieigą prie kito CVPD;
- PSŠ ir CVPD turėtų gauti prieigą prie informacijos apie sandorius iš prekybos vietų;
- CVPD turėtų gauti prieigą prie informacijos apie sandorį iš PSŠ;

- Prekybos vieta turėtų gauti prieigą prie CVPD ir/arba PSS savo po prekybos vykdomai veiklai.

Prieiga ir sąveika tarp sistemų

24. Šiame Kodekse terminas „prieiga“ suprantamas taip:

i. Organizacija (PSS arba CVPD) yra standartinis dalyvis kitoje Organizacijoje („standartinė vienpusė prieiga“);

ii. Organizacija (PSS arba CVPD) yra standartinis dalyvis kitoje Organizacijoje, bet be to, tam tikros paslaugų dalys, siūlomos prašančiai įmonei, yra pritaikytos individualiam vartotojui (individualiam vartotojui pritaikyta vienpusė prieiga“);

iii. Organizacijos (PSS arba CVPD) prieiga prie informacijos apie sandorį iš kitos Organizacijos („Informacijos apie sandorius prieiga“).

25. „Sąveika tarp sistemų“ reiškia pažengusias santykių tarp Organizacijų formas, kai Organizacija paprastai neprisijungia prie egzistuojančių standartinių paslaugų, kurias siūlo kitos Organizacijos, bet kai Organizacijos susitaria sukurti individualiam vartotojui pritaikytus sprendimus. Tarp savo tikslų sąveika tarp sistemų sieks teikti paslaugą klientams, kad šie turėtų paslaugos teikėjo pasirinkimą. Toks susitarimas pareikalauš iš Organizacijos papildomos techninės plėtos.

Prieigos sąlygos ir tvarka

26. Prieigos prašymai priklausys nuo svarstymų, susijusių tik su konkrečiu prašančios Organizacijos verslo atveju (pagrindimu).

27. Standartinė vienpusė prieiga ir prieiga prie informacijos apie sandorį turi būti teikiama nediskriminuojančiu kainos principu; bet kuri individualiam vartojimui pritaikyta vienpusės prieigos ar prieigos prie informacijos apie sandorį dalis turėtų būti apmokėta Organizacijos, prašančios prieigos, remiantis išlaidų padengimo ir pelno gavimo pagrindu, išskyrus tuos atvejus, kai šalys tarpusavyje susitarė kitaip.

28. Prieiga turėtų būti suteikta nediskriminaciniu pagrindu, remiantis skaidriais kriterijais ir kainomis.

29. Prašymai suteikti prieigą turėtų būti nagrinėjami operatyviai.

30. Procesas, kuriuo turi būti nagrinėjami prieigos prašymai, turi būti viešai prieinamas.

31. Atsisakymas suteikti prieigą turi būti motyvuotas, pateikiant su rizika susijusius kriterijus arba teisių gauti prieigą išimtis, kaip yra išsamiai nurodyta MiFID. Atsisakymai suteikti prieigą turi būti paaiškinami raštu ir nedelsiant pranešami prašančiai Organizacijai.

32. Iškilus ginčams, žemiau pasirašiusi Organizacija įsipareigoja operatyviai jį išspręsti.

33. Galimo ginčo atveju, bus panaudotos tarpininkavimo priemonės.

34. Organizacija, prašanti prieigos į kitą Organizaciją turėtų iš principo laikytis teisės, fiskalinių ir priežiūros susitarimų, taikomų priimančiai Organizacijai.

Sąveikos tarp sistemų sąlygos ir tvarka

35. Sąveikos tarp sistemų nustatymas priklauso nuo konkretaus tų įmonių verslo atvejo ir nuo tinkamos rizikos kontrolės.

36. Norėdamos pasiekti tokį optimalų sąveikos modelį, abi Organizacijos, siekiančios sąveikos tarp sistemų, dalyvaujant atitinkamoms suinteresuotoms šalims ir visų pirma atitinkamiems reguliuotojams, turi turėti veiksmų laisvę kuriant tarpusavio sistemų sąveikos santykius ir neturi būti ribojami savo sprendimuose.

37. Šioje situacijoje, Organizacijos, siekiančios sąveikos tarp sistemų, įsipareigoja:

- Organizacija, gaunanti pasiūlymą dėl sąveikos tarp sistemų, operatyviai pradės aptarimą su siūlančia Organizacija dėl tinkamiausio modelio ir procedūrų, kaip sukurti tokį sąveikos tarp sistemų santykį.
- Jos sąžiningai vykdys aptarimus ir ves derybas bei vengs vilkinimų.
- Organizacijos spręs klausimą dėl tarpininko paskyrimo, kuris palengvintų aptarimus ir derybas bei padėtų sprendžiant nesutarimus tarp Organizacijų.

38. Organizacija, prašanti prieigos į kitą Organizaciją, turėtų iš principo laikytis teisės, fiskalinių ir priežiūros susitarimų, taikomų priimančiai Organizacijai. Tiek kiek reikalauja pasiūlytas sąveikos tarp sistemų susitarimas, kad kiekviena Organizacija galėtų patekti į kitą, Organizacija turėtų iš principo laikytis teisės, fiskalinių ir priežiūros susitarimų, taikomų tai kitai Organizacijai.

V. Paslaugų išskyrimas ir apskaitos atskyrimas

Tikslai

39. Organizacijos laiko paslaugų išskyrimą ir apskaitos atskyrimą svarbiais svertais, stiprinančiais Europos kapitalo rinkų skaidrumą ir veiksmingumą. Paslaugų išskyrimas suteikia klientams lankstumo, pasirenkant, kurias paslaugas pirkti; apskaitos atskyrimas suteikia atitinkamą informaciją apie suteiktas paslaugas. Šios priemonės yra sukurtos, siekiant:

- padaryti skaidrų santykį tarp skirtingų paslaugų pajamų ir sąnaudų, tam kad palengvintų konkurenciją;

- padaryti skaidriomis galimas tarpusavio subsidijas tarp skirtingų paslaugų, aprašytų 40 dalyje, ir
- suteikti vartotojams pasirinkimo galimybę dėl paslaugų, kurias galima nusipirkti.

Principai

40. Organizacijos išskirs kainas ir paslaugas, mažiausiai:

- (i) Prekybos vietų, PSS ir CVPD paslaugos bus atskirtos viena nuo kitos;
- (ii) kiekvienas CVPD atskirs žemiau pateiktas paslaugas vieną nuo kitos:
 - a. sąskaitų, sukuriančių vertybinius popierius nematerialia forma, atidarymas ir turto aptarnavimas;
 - b. tarpuskaita ir atsiskaitymas (įskaitant patikrinimą/patvirtinimą)
 - c. kredito suteikimas;
 - d. vertybinių popierių skolinimas ir skolinimasis; bei
 - e. užstato valdymas.

Kainų išskyrimas

41. Išskyrimas reiškia, kad:

- a. Organizacijos leis bet kuriam klientui pirkti pavienę/išskirtą paslaugą, neverčiant to kliento pirkti kartu ir kitą paslaugą ;
- b. Kiekviena išskirta paslauga bus prieinama šiai paslaugai taikoma kaina.

42. Paslaugų išskyrimas netrukdo Organizacijoms, siūlančioms specialias kainas už kelių atskirų paslaugų pirkimą kartu, kai kiekviena paslauga gali būti teikiama atskira kaina. Ir kiekviena tokia speciali kaina atitinka Kodekso Kainų skaidrumo reikalavimus, pateiktus III skirsnyje.

Apskaitos atskyrimas

43. Grupė, į kurią įeina viena ar daugiau prekybos vietų, PSS arba CVPD atskirai atskleidžia Nacionalinei priežiūros institucijai pastarosios prašymu metinę nekonsoliduotą finansinę atskaitomybę. Organizacijos, kurios siūlo prekybos, tarpuskaitos (kliringo) ir (arba) atsiskaitymo paslaugas vienos įmonės struktūroje, atskirai atskleidžia Nacionalinei priežiūros institucijai pastarosios prašymu šių paslaugų sąnaudas ir pajamas.

44. Kiekviena Organizacija atskleidžia Nacionalinei priežiūros institucijai savo sąnaudas ir pajamas už kiekvieną atskirai išskirtą paslaugą, kaip nurodyta 40 dalyje, kad būtų

skaidrios galimos jų tarpusavio subsidijos. Organizacijos taikys atitinkamus tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS) arba atitinkamus vietinius standartus, kur TFAS nėra privalomi.

Priežiūra ir bendradarbiavimas su Europos Komisijos sušauktu specialiuoju komitetu

45. Organizacijos skirs užduotį savo išorės auditoriams arba kitam Organizacijos pasirinktam išorės auditoriui patikrinti, kaip laikomasi Kodekso.

46. Organizacijos supranta, kad Europos Komisija siekia įsteigti specialųjį komitetą („Komitetas“), į kurį įeitų DG COMP (konkurencijos generalinio direktorato) ir DG ECFIN (ekonomikos ir finansų reikalų generalinio direktorato) bei kito viešojo sektoriaus atstovai, kurie veiks kartu su auditoriais. Organizacijos įsipareigojo užtikrinti tinkamą Kodekso vykdymo kontrolę ir yra pasirengusios dalyvauti tolimesnėse diskusijose dėl tikslios šio specialaus komiteto misijos formuluotės, dėl priegigos prie konfidencialių duomenų ir dėl to, kaip Komitetas bendraus su nacionalinėmis atsakingomis ir priežiūros institucijomis, CESAME (Europos Komisijos tarpuskaitos (kliringo) ir atsiskaitymų patariamoji ir priežiūros ekspertų grupė) ir rinkos dalyviais.

47. Suprantama, kad Komisijai pranešama informacija bus laikoma konfidencialia.

Kitos nuostatos - Kodekso statusas

48. Šis Kodeksas – tai tarpusavio pasitikėjimo bei savanoriška priemonė. Tačiau šio Kodekso nuostatos teisiškai nesuteikia šį Kodeksą pasirašančioms Organizacijoms ar trečiosioms šalims jokių teisių arba pareigų. Organizacijos šiuo metu aptaria šios pramonės srities sąvokų apibrėžimus platesniame kontekste. Kadangi šis sulyginimo procesas dar nėra pasibaigęs, Organizacijos sutinka laikyti visus sąvokų apibrėžimus, naudojamus dokumente, preliminariais ir taikytiniais tik šiame dokumente, kol bus pasiektas bendras pritarimas.

Data: 2006 m. spalio 31 d.